

2023 ОНД ШИНЭЭР ТОГТООГДСОН СУМДЫН ТЭТГЭВРИЙН ХУВИЙН ХЭРГИЙГ ШАЛГАСАН ДОТООДЫН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН НЭГДСЭН ТАНИЛЦУУЛГА

2024.11.22

№05

Мөрөн

Газрын даргын баталсан удирдамж, 2024 оны дотоодын хяналт, шалгалтын төлөвлөгөөний дагуу Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль, Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж төлбөрийн тухай хууль, холбогдох бусад журам, зааврын хэрэгжилт, тэтгэврийн хувийн хэрэгт бүрдүүлсэн баримт бичгийн үндэслэлийг Захиргаа хяналтын хэлтсийн дарга П.Майнбаяр, хяналт шалгалтын байцаагч Э.Энхцэцэг нар нь 2024 оны 09 дүгээр сарын 01-ны өдрөөс 2024 оны 11 дугаар сарын 20-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд хяналт шалгалтын ажлыг хийж гүйцэтгэлээ.

Шалгалтанд нийт 18 сумын 1480 тэтгэврийн хувийн хэрэг хамрагдсан байна. Үүнээс ӨН-1180, ТД-238, ТА-62

Нэг. Шинээр тогтоогдсон тэтгэврийн хувийн хэргийн талаар:

2023 ОНД ШИНЭЭР ТОГТООГДСОН ХУВИЙН ХЭРЭГ

Хүснэгт-1

№	Сум	Хариуцсан байцаагч	Нийт тоо	Үүнээс			Зөрчлийн дүн			
				ӨН	ТД	ТА	Хүн ий тоо	Илүү олгосон /мян.төг /	Хүн ий тоо	Дутуу олгосон
1	Алагэрдэнэ	Б.Отгонцэцэг	38	25	9	4				
2	Арбулаг	А.Сумьяа	48	37	8	3				
3	Рэнчинлхүмбэ	Б.Даваажаргал	47	34	12	1	1	3294.8		
4	Тариалан	Э.Энхзаяа	69	43	15	11				
5	Тосонцэнгэл	Д.Эрдэнэтуяа	53	38	11	4				
6	Төмөрбулаг	Б.Болорцэцэг	34	25	7	2				
7	Түнэл	Д.Болорцоож	33	24	6	3				
8	Улаан-Уул	Т.Цэвээнравда	41	32	9					
9	Цагааннуур	Б.Нарантуяа	19	13	5	1				
10	Чандмань-Өндөр	Ч.Туваансүрэн	49	33	13	3				
11	Шинэ-Идэр	Б.Өлзийбаатар	36	26	9	1				
12	Эрдэнэбулган	Д.Мянган	32	25	5	2				
13	Баянзүрх	Д.Отгонбаяр	38	27	9	2				

14	Галт	Б.Отгонжаргал	44	27	12	5				
15	Бүрэнтогтох	В.Оюунчимэг	51	37	10	4				
16	Хатгал	Д.Нандинцэцэг	40	23	15	2				
17	Их-Уул	П.Мөнхтүвшин	46	33	10	3				
18	Цагаан-Үүр	Ц.Энхтүвшин	26	19	4	3				
19	Мөрөн	П.Доржпагам	475	325	121	29	2	1272.7	3	4166.1
	Дүн		1219	846	290	83	3	4567.5	3	4166.1

1.1. Тэтгэврийн баримт материалын бүрдүүлэлтийн талаар

Газрын даргын баталсан удирамжийн дагуу Алагэрдэнэ, Арбулаг, Рэнчинлхүмбэ, Тариалан, Тосонцэнгэл, Төмөрбулаг, Түнэл, Улаан-Уул, Цагааннуур, Чандмань-Өндөр, Баянзүрх, Бүрэнтогтох, Галт, Хатгал, Их-Уул, Цагаан-Үүр, Шинэ-Идэр, Эрдэнэбулган, Мөрөн сумдын 1219 тэтгэврийн хувийн хэрэгт бүрдүүлсэн анхан шатны баримтын үндэслэл, тэтгэвэр тогтоосон нөхцлийг шалгахад 128 тэтгэвэр авагчтай холбоотой тэтгэвэр тогтоосон баримт материал дутуу бүрдүүлсэн болон бусад зөрчлүүд илэрсэн. Хяналт шалгалтын явцад Алагэрдэнэ-10, Арбулаг-5, Бүрэнтогтох-2, Рэнчинлхүмбэ-4, Баянзүрх-5, Эрдэнэбулган-6, Галт-10, Цагааннуур-4, Тосонцэнгэл-8, Төмөрбулаг-9, Шинэ-Идэр-6, Түнэл-11, Тариалан-6, нийт 86 тэтгэврийн хувийн хэрэгт баримт материалыг нэмж бүрдүүлж, зөрчлийг шийдвэрлэж ажилласан байна.

2023 онд шинээр тогтоогдсон тэтгэврийн хувийн хэрэгт бүрдүүлсэн баримт материалын үндэслэлийг шалгахад дээрх 128 тэтгэвэр авагчтай холбоотой баримт материалын зөрчил илэрсэн, энэ нь тэтгэврийн хувийн хэрэгт үрчлэлтийн захирамж, лавлагаа, халамжийн тодорхойлолт, төрсний лавлагаа, гэрлэлтийн гэрчилгээ, ажилд орсон гарсан тушаал, багийн засаг даргын тодорхойлт, нөхөн даатгалын баримт, малын А дансны лавлагаа зэргийг дутуу бүрдүүлсэн зэрэг нийтлэг зөрчлүүд байна. Мөн нийгмийн даатгалын дэвтрийн ажилд орсон гарсан бичилт хийгдээгүй, хөдөлмөрийн хөлсөнд хүрэхгүй цалинг хоног тооцоогүй, жил илүү, дутуу тооцсон зөрчлүүд ахин давтагдаж байна.

Хоёр. Шийдвэрлэсэн байдал

Хэлтсийн даргын баталсан удирдамжийн дагуу сумдын 2023 онд шинээр тогтоогдсон нийт 23 сумын 1219 тэтгэврийн хувийн хэргийг шалгахад 3 хүнтэй

холбоотой 4567,7 мянган төгрөгийн тэтгэвэр илүү олгосон, 3 хүнтэй холбоотой 4166.1 мянган төгрөгийн тэтгэвэр дутуу олгосон зөрчил илрэв.

Хяналт шалгалтын хүрээнд 3 тэтгэвэр авагчтай холбоотой нийт 4567.7 мянган төгрөгийн тэтгэвэр илүү олгосон төлбөр зөрчилд зөрчилд улсын байцаагчийн нийт 3 акт, дутуу олгосон зөрчилд 1 акт тогтоож шийдвэрлэв. Актын барагдуулалт 60,1 хувьтай байна.

Тэтгэврийн хувийн хэргийн баримт материалын бүрдэл хангах, зөрчлийг шийдвэрлэх үндэслэлээр Алагэрдэнэ сумын нийгмийн даатгалын байцаагч Т.Отгончимэг, Түнэл сумын нийгмийн даатгалын байцаагч Д. Болорцоож, Төмөрбулаг сумын нийгмийн даатгалын байцаагч Ц.Маналжав нарт улсын байцаагчийн албан шаардлага тус тус хүргүүлсэн. Албан шаардлагын биелэлтийг заасан хугацаанд гаргаж ирүүлээгүй байна. Энэ байдалд холбогдох хэлтсийн дарга, байцаагч албан тушаалтнууд анхаарч, шуурхай ажиллаж сурах шаардлагатай.

Гурав. Нэгдсэн дүгнэлт

Хэлтсийн даргын баталсан удирдамж, дотоодын хяналт шалгалтын төвлөвлөгөөний дагуу 2024 онд 19 сумын шинээр тогтоогдсон тэтгэврийн хувийн хэргийг баримтаар болон цахимаар шалгах ажлыг хийж гүйцэтгэлээ. Хяналт шалгалтаар хэлтэс, сумдын байцаагчид тэтгэвэр тогтоох баримт материалыг анхан шатанд үнэн зөв, бүрэн гүйцэд бүрдүүлээгүй нийтлэг зөрчлүүд давтагдсан хэвээр байна.

Газрын тэтгэвэр тогтоолтын болон хяналтын байцаагч, хэлтсийн дарга нар тэтгэвэр тогтоох, хянах ажилд онцгой анхаарч ажиллах шаардлагатай. Мөн газрын холбогдох албан тушаалтнууд албан бичгийн хариуг хугацаанд нь ирүүлэх, шаардлага биелүүлэх, илэрсэн зөрчил дутагдлыг шийдвэрлэх, Иргэд даатгуулагчдын тэтгэвэр тогтоох баримт материалыг хууль журамд заасны дагуу үндэслэлтэй бүрдүүлж авахгүй байдлаас хамаарч үндэслэлгүй тэтгэвэр тогтоогдох, олгогдох эрсдэл үүсч болохыг хэлтэс сумдын нийт байцаагч нар анхаарах хэрэгтэй. Тус газрын нэгжүүд ажлын уялдаа холбоог байнга хангаж эрсдэлтэй, зөрчилтэй байдал үүсэхээс урьдчилан сэргийлж ажиллах нь чухал гэж дүгнэж байна. Зөрчил дутагдал давтан гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор нийгмийн даатгалын хэлтсийн бүх тасаг

нэгжүүд байцаагч нарт шалгалтын танилцуулгаар өгөгдсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг зөвлөө.

Дөрөв. Хяналт шалгалтын хүрээнд гаргасан зөвлөмж, анхаарах асуудлууд:

1. Иргэд, даатгуулагчдын шимтгэл төлж ажилласан жилийн баримт материалыг анхан шатанд үнэн зөв бүрдүүлж, үндэслэлийг хангаж тэтгэвэр тогтоох, хуулийн зүйл заалтыг зөв хэрэглэх

2. Иргэний ажилласан жил, тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн тооцуулсан жилийг (1990-2000), мөн Иргэний ажилласан жил, тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн төлсөн хугацааг (1995-2019) нөхөн даатгалын цахим баримттай тулгаж шалгах. Малчнаас өөр ажил хөдөлмөр эрхэлж байсан, сургуульд суралцсан, цэргийн алба хаасан хугацаа нь нөхөн даатгалын жилтэй давхцсан эсэхийг магадлах, холбогдох баримтуудыг бүрдүүлэх

3. Шинээр тэтгэвэр тогтоолгох иргэдийн шимтгэл төлж ажилласан жил, цалин хөлсний мэдээлэл нь мэдээллийн санд үнэн зөв орсон эсэхийг тулгаж баталгаажуулсаны дараа тэтгэвэр тогтоох, жил зөв тооцох

4. Малчин нөхцлөөр тэтгэвэр тогтоолгох иргэдийн мал тооллогын “А” данс хууль журамд заасны дагуу бүртгэгдсэн эсэхэд хяналт тавьж ажиллах (Өрхийн төрөл, малчдын тоо, бүртгэл мэдээлэл, малын тоо, гарын үсэг, он сар, өдөр, тамга тэмдэг)

5. Үрчлэлт хийгдсэн бол үрчлэлтийн лавлагаа, захирамжийг тэтгэврийн хувийн хэрэгт бүрдүүлэх

6. Энгийн болон цэргийн жилийг хууль, журамд заасны дагуу шилжүүлэн тооцож тэтгэвэр тогтоох

7. Иргэд даатгуулагчдад малчин нөхцөлөөр тэтгэвэр тогтоохдоо аймаг, сумын архивын лавлагааг тэтгэврийн хувийн хэрэгт бүрдүүлэх (Ажилд орсон гарсан тушаал болон цалин хөлсний лавлагаа) Хөдөө аж ахуйн нэгдэлд ажилласан хугацааг 15 наснаас тооцох

8. Аж ахуйн нэгж, байгууллагад орж гарсан хугацааны тушаал, лавлагааг бүрэн бүрдүүлэх, томилогдсон чөлөөлөгдсөн хугацаагаар шимтгэл төлсөн хугацааг тооцож тэтгэвэр тогтоох, хөдөлмөрийн хөлсөнд хүрэхгүй цалин хөлсийг хоног тооцож бодох

9. Даатгуулагчийн нийт шимтгэл төлж ажилласан жил, цалин хөлсний мэдээлэл нэгдсэн мэдээллийн санд үнэн зөв орсон эсэхийг тулган баталгаажуулах (Өндөр нас

10 жил, 20 жил, 21.9 жил, хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр 3 жил, тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр 5 жилээр тэтгэвэр тогтооход анхаарч ажиллах)

11. НД-ын дэвтрийн ажилд орсон гарсан бичилт, баталгаажуулалтыг бүрэн хангах (2021 он хүртэл)

10. Нийгмийн даатгалын сангаас шинээр тэтгэврийн эрх үүсэж байгаа иргэд даатгуулагчид халамжийн сангаас тэтгэвэр авч байсан эсэхийг магадлаж шийдвэрлэх

11. 2023 онд Хяналт шалгалт, дотоод аудитийн тасгаас гаргасан хяналт шалгалтын танилцуулга, зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллах

12. Тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэлтэс нь тэтгэвэр тогтоолт, олголтод тавих хяналтыг сайжруулах, анхаарч ажиллах

13. Цэргийн алба хаасан болон суралцсан хугацаа шүүхийн шийдвэртэй давхцсан эсэхийг магадлаж байх. Цэргийн алба хаасан хугацааны баримтыг бүрдүүлэх, алба хаагаагүй тохиолдолд нотлох баримтыг хавсаргах

14. Газар, хэлтэс сумдын нийт байцаагчид баримт материал шинжлэх, ажлын арга зүйд суралцах, ур чадвараа дээшлүүлэх,

15. Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хууль, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох үйлдвэрлэлийн осол мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрийн тухай хууль, Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль болон холбогдох журам, заавар, зөвлөмжийг мөрдөж ажиллах

ШАЛГАЛТЫН ТАНИЛЦУУЛГА БИЧСЭН:

ЗАХИРГАА ХЯНАЛТЫН ХЭЛТСИЙН
ДАРГА /П.МАЙНБАЯР/

ТАНИЛЦСАН:
ГАЗРЫН ДАРГА /Л.ЮМЖИРДУЛАМ/

САНХҮҮ БҮРТГЭЛ, ОРЛОГО
ХАМРАЛТЫН ХЭЛТСИЙН ДАРГА /Д.ЭРДЭНЭЧИМЭГ/

ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖИЙН
ХЭЛТСИЙН ДАРГА /Б.НОМИН/